

Odůvodnění

A. OBECNÁ ČÁST

1. Důvod předložení

1.1 Název

Nařízení vlády o stanovení výjimek z vízové povinnosti a z osvobození od vízové povinnosti.

1.2 Zhodnocení platného právního stavu

Na základě § 181 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 326/1999 Sb.“), a k doplnění v rozsahu stanoveném čl. 4 odst. 1 písm. a) nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni (dále jen „nařízení Rady (ES) č. 539/2001“), může vláda České republiky nařízením stanovit okruh osob, jejichž pobyt na území České republiky je podmíněn udělením víza, a dále vymezit okruh osob, jejichž pobyt na území České republiky není podmíněn udělením víza.

V současnosti je stanovení výjimek z vízové povinnosti a osvobození od vízové povinnosti upraveno v nařízení vlády č. 272/2004 Sb., o jednostranném zrušení vízové povinnosti ve vztahu k Austrálii, Kanadě, Sultanátu Brunei a Spojeným státům americkým, ve znění pozdějších předpisů, a v nařízení vlády č. 273/2004 Sb., o jednostranném zrušení vízové povinnosti ve vztahu k Andorrskému knížectví, Bolívarovské republice Venezuela, Brazílské federativní republice, Guatemalské republice, Japonsku, Monackému knížectví, Nikaragujské republice, Novému Zélandu, Paraguayské republice, Salvadorské republice, San Marinské republice, Svatému Stolci, ke Svrchovanému řádu Maltézských rytířů, ke Zvláštní administrativní oblasti Čínské lidové republiky Hongkong, ke Zvláštní administrativní oblasti Čínské lidové republiky Macao a pro držitele cestovních dokladů Organizace spojených národů „Laissez-Passer“, ve znění pozdějších předpisů.

Další výjimky z vízové povinnosti jsou obsaženy v nařízení vlády č. 421/2006 Sb., o jednostranném zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických pasů Bosny a Hercegoviny a Makedonie/FYROM, a v nařízení vlády č. 436/2006 Sb., o jednostranném zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických pasů Republiky Srbsko a Republiky Černá Hora.

1.3 Nezbytnost navrhované právní úpravy a její hlavní principy

V době svého přijetí nařízení vlády č. 272/2004 Sb. a č. 273/2004 Sb. upravovala všechna jednostranná zrušení vízové povinnosti pro všechny druhy pasů, včetně pasů cestovních. Tím byla provedena harmonizace našeho právního řádu s pravidly platnými v EU.

Obě uvedená nařízení vlády nicméně obsahovala i ustanovení o zrušení vízové povinnosti, která jsou výslovně upravena nařízením Rady (ES) č. 539/2001. To bylo nadbytečné, neboť

nařízení Rady (ES) č. 539/2001 je obecně závazné a přímo použitelné. Obě nařízení vlády totiž vyjmenovávala i ty třetí země, které již byly uvedeny na bezvízovém seznamu nařízení Rady (ES) č. 539/2001, nicméně se kterými nebyla již dříve sjednána příslušná bilaterální dohoda o zrušení vízové povinnosti.

Návrh nařízení vlády zajistí, že v rozsahu stanoveném čl. 4 odst. 1 písm. a) nařízení Rady (ES) č. 539/2001 bude v českém právním řádu zakotvena výjimka z vízové povinnosti v rozsahu stanoveném čl. 4 odst. 1 písm. a) nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ve vztahu ke krátkodobým pobytům na území České republiky držitelů diplomatických, služebních, úředních nebo zvláštních pasů, byl-li takový pas vydán zemí uvedenou v seznamu v příloze II nařízení Rady (ES) č. 539/2001, ačkoliv jeho držitel není státním příslušníkem této země.

Návrh nařízení vlády rovněž zajistí, že v rozsahu stanoveném čl. 4 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 539/2001 bude v českém právním řádu upravena výjimka z osvobození od vízové povinnosti ohledně osob, které vykonávají během svého pobytu výdělečnou činnost. Tato výjimka z osvobození od vízové povinnosti se bude vztahovat na všechny státní příslušníky třetích zemí uvedených v seznamu v příloze II k tomuto nařízení, kteří jsou osvobozeni od vízové povinnosti stanovené v čl. 4 odst. 1 pro krátkodobé pobyty na území České republiky.

Na rozdíl od stávající právní úpravy, jejíž nevýhodou je, že při každé změně závazných unijních předpisů je nutné provedení korespondující změny v příslušném nařízení vlády, zavádí návrh nařízení vlády flexibilní model, kdy se výjimka z osvobození od vízové povinnosti ve vztahu k státním příslušníkům třetí země nově zařazené na seznam v příloze II k nařízení Rady (ES) č. 539/2001 použije ode dne nabytí účinnosti takového zařazení.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem, k jehož provedení je navržena, včetně souladu se zákonným zmocněním k jejímu vydání

Navrhovaná právní úprava je v souladu s § 181 zákona č. 326/1999 Sb. a s nařízením Rady (ES) č. 539/2001. Na základě § 181 zákona č. 326/1999 Sb. je vláda České republiky zmocněna stanovit nařízením vlády okruh osob, jejichž pobyt na území České republiky je podmíněn udělením víza, a dále vymezit okruh osob, jejichž pobyt na území není podmíněn udělením víza.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Předkládaný návrh nařízení vlády není v rozporu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána ani s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva. Návrh nařízení vlády je rovněž v souladu s právními předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými zásadami práva Evropské unie.

Předkládaný návrh nařízení vlády vychází z unijních předpisů upravujících společnou vízovou politiku, zejména z nařízení Rady (ES) č. 539/2001, i z národní úpravy a z meritorního hlediska nepřináší žádné změny.

Výjimka z vízové povinnosti a z osvobození od vízové povinnosti se uplatňuje v souladu s čl. 4 odst. 1 písm. a) a čl. 4 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 539/2001, a to z důvodu nutnosti

preventivní kontroly osob vykonávané v rámci regulace jejich vstupu na území, pokud účelem pobytu těchto osob na území je výdělečná činnost.

4. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí, na ochranu soukromí a osobních údajů a zhodnocení z hlediska zákazu diskriminace, korupčních rizik a dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná právní úprava nepředpokládá zvýšené nároky na státní rozpočet. Nepředpokládá se ani žádný vliv na příjmy do státního rozpočtu plynoucí z poplatků za udělení víz. Navrhovaná právní úprava nebude mít ani žádný finanční dopad na ostatní veřejné rozpočty.

S ohledem na předmět úpravy návrhu nařízení vlády nelze očekávat žádné dopady na podnikatelské prostředí České republiky.

V souvislosti s návrhem nařízení vlády se nepředpokládají dopady v sociální sféře ani dopady na životní prostředí. Předkládaný návrh nařízení vlády nevytváří diskriminační prostředí.

S přijetím návrhu nařízení vlády nejsou spojena žádná nová opatření, ve kterých by bylo možné spatřovat dopady na ochranu soukromí a osobních údajů a potenciální korupční rizika nebo rizika bezpečnostní s dopadem na obranu státu.

5. Hodnocení dopadů regulace podle Obecných zásad

S ohledem na absenci dopadů navrhované úpravy ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu a předseda Legislativní rady vlády v souladu s čl. 76 odst. 2 Legislativních pravidel vlády a bodem 5.7 Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA) udělil, dopisem č.j. 13744/2017-OVL ze dne 19. května 2017, u předmětného návrhu nařízení vlády výjimku z povinnosti provést hodnocení dopadů regulace.

B. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K § 1

Ustanovení § 1 obsahuje standardní klauzuli prováděcího předpisu a dále odkazuje na příslušný předpis Evropské unie, kterým je nařízení Rady (ES) č. 539/2001, který je navrhovanou právní úpravou adaptován.

K § 2

Stanoví se výjimky z vízové povinnosti pro držitele diplomatických, služebních, úředních nebo zvláštních pasů pro krátkodobé pobyty, pokud byl takový pas vydán zemí uvedenou v seznamu v příloze II nařízení Rady (ES) č. 539/2001, ačkoli jeho držitel není státním příslušníkem této země, ale je státním příslušníkem země uvedené v seznamu v příloze I nařízení Rady (ES) č. 539/2001, případně osobou bez státní příslušnosti. Výjimky z vízové

povinnosti pro držitele diplomatických, služebních, úředních nebo zvláštních pasů pro krátkodobé pobyty se uplatní, i pokud tak stanoví mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána.

Smyslem této úpravy je vyloučit pochybnosti ohledně použitelnosti výjimky z vízové povinnosti ve vztahu k osobám, které jsou držiteli diplomatického, služebního, úředního či zvláštního pasu vydaného některou ze zemí uvedených v příloze II nařízení Rady (ES) č. 539/2001, které ovšem zároveň nejsou státními příslušníky těchto zemí.

Navíc předmětná úprava sjednocuje přístup ke skupině osob popsaných v předchozím odstavci se skupinou držitelů diplomatických, služebních, úředních či zvláštních pasů, na které se vztahuje bezvízový režim pro krátkodobý pobyt z důvodu existence příslušné mezinárodní smlouvy. Žádná z dosud uzavřených mezinárodních smluv zakládající bezvízový režim pro držitele předmětných typů pasů totiž nerozlišuje, zda je držitel zároveň státním příslušníkem dotčené třetí země, tj. ve vztahu k této skupině osob není možné mimo jakoukoli pochybnost požadovat víza za účelem krátkodobého pobytu, a to bez ohledu na skutečnost, zda dotčené osoby jsou nebo nejsou státními příslušníky země, se kterou byla smlouva sjednána.

K § 3

Stanoví se výjimky z osvobození od vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty za účelem výdělečné činnosti ve vztahu ke státním příslušníkům třetích zemí uvedených v seznamu v příloze II k nařízení Rady (ES) č. 539/2001. Této výjimky z osvobození od vízové povinnosti se na základě zmocnění čl. 4 odst. 3 tohoto nařízení využívá v souladu s jeho účelem provádět preventivní kontroly osob vykonávané v rámci regulace jejich vstupu na území, pokud účelem pobytu těchto osob na území je výdělečná činnost.

V souladu s výkladovým pravidlem uplatňovaným Evropskou unií v rámci dohod uzavíraných mezi Evropskou unií a třetími zeměmi (např. Dohoda mezi Evropskou unií a Republikou Trinidad a Tobago o zrušení vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty, publikovanou v Úředním věstníku Evropské unie, L 173/66, dne 3. 7. 2015) a v návaznosti na zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, se vymezují taxativním způsobem činnosti, které nejsou pro účely nařízení považovány za výdělečné činnosti, tj. na které se nevztahuje vízová povinnost stanovená v odst. 1. Jedná se o činnosti, pro jejichž výkon není vyžadováno povolení k zaměstnání dle citovaného zákona o zaměstnanosti, neboť se u těchto činností má za to, že nemohou ohrozit tuzemský trh práce, v důsledku čehož není třeba regulovat i pobyt osob vykonávajících tyto činnosti na území České republiky.

Ve vztahu k držitelům diplomatických, služebních, úředních nebo zvláštních pasů, kteří jsou osvobozeni od vízové povinnosti, se výše uvedená výjimka z osvobození od vízové povinnosti neuplatňuje. Zvolenou úpravou se zejména zajišťuje rovnocenný přístup k držitelům těchto pasů, kteří jsou osvobozeni od vízové povinnosti jak na základě nařízení Rady (ES) č. 539/2001, tak na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána. Česká republika je přitom vázána jak mezinárodními smlouvami sjednanými mezi Evropskou unií a třetí zemí, tak bilaterálními mezinárodními smlouvami sjednanými mezi Českou republikou a třetí zemí. V obou případech mezinárodní smlouvy neumožňují výjimku z osvobození od vízové povinnosti pro držitele diplomatických služebních, úředních nebo zvláštních pasů za výdělečným účelem. Dle stávající právní úpravy by tedy například státní

příslušník Spojených států amerických, který je držitelem diplomatického pasu, podléhal vízové povinnosti pro krátkodobý pobyt za výdělečným účelem, dle výjimky stanovené na základě zmocnění čl. 4 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 539/2001, zatímco státní příslušník Čínské lidové republiky, který je držitelem diplomatického pasu, by této vízové povinnosti nepodléhal, neboť uplatnění této výjimky brání Dohoda mezi EU a Čínskou lidovou republikou o zrušení vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty pro držitele diplomatických pasů.

Ve čtvrtém odstavci se zavádí flexibilní model, kdy se výjimka z osvobození od vízové povinnosti ve vztahu k státním příslušníkům třetí země nově zařazené na seznam v příloze II k nařízení Rady (ES) č. 539/2001 použije ode dne nabytí účinnosti takového zařazení. Na rozdíl od stávající právní úpravy nebude zapotřebí při každé změně závazných unijních předpisů provést korespondující změny v příslušném nařízení vlády na vnitrostátní úrovni.

K § 4

Návrh nařízení vlády přebírá ustanovení nařízení vlády č. 273/2004 Sb., o jednostranném zrušení vízové povinnosti vůči držitelům cestovních dokladů vydávaných dvěma subjekty mezinárodního práva, které však nemají charakter státu a které z tohoto důvodu nejsou uvedeny v příloze I ani v příloze II nařízení Rady (ES) č. 539/2001. Jedná se o Organizaci spojených národů a Svrchovaný řád Maltézských rytířů. Česká republika rovněž zrušila vízovou povinnosti vůči držitelům tzv. „Laissez-Passer“, který vydává OSN svým pracovníkům, a držitelům diplomatických pasů Svrchovaného řádu Maltézských rytířů v souladu s praxí mnoha západoevropských států v 90. letech.

Oprávnění osvobodit držitele tzv. „Laissez-Passer“ OSN přímo vyplývá z čl. 4 odst. 1 písm. f) nařízení Rady (ES) č. 539/2001. Dle citovaného ustanovení může členský stát, jak již bylo uvedeno shora, stanovit výjimky z vízové povinnosti, pokud jde o držitele cestovního dokladu vydaného pro své úředníky některou z mezinárodních vládních organizací. Svrchovaný řád Maltézských rytířů jako subjekt mezinárodního práva *sui generis* je v dokumentech EU týkajících se vízové problematiky systematicky uváděn mezi mezinárodními organizacemi. Dle písemného právního stanoviska Evropské komise jsou členské státy oprávněny samy rozhodovat, zda držitelé pasů vydaných Svrchovaným řádem Maltézských rytířů budou podléhat vízové povinnosti či nikoliv.

Pro Svatý stolec, jakožto subjekt mezinárodního práva, platí výše uvedené *mutatis mutandis*.

K § 5

Zrušují se všechna dosud platná nařízení vlády upravující jednostranná zrušení vízové povinnosti.

K § 6

Účinnost tohoto nařízení vlády se navrhuje dnem vyhlášení s ohledem na současnou naléhavou potřebu sjednotit stávající právní úpravu těchto výjimek v době co nejkratší. Tato potřeba reflektuje současné rozšiřování seznamu třetích zemí v příloze II k nařízení Rady (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při

překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni, ve znění pozdějších změn, o země, které jsou z migračního hlediska za výdělečným účelem pro Českou republiku významné.